

SALLA 72 VUOLUKKA

Kivikautisen asuinpaikan
koekaivaus

Taisto Karjalainen 1990

Sisällysluettelo

1.	JOHDANTO	1
2.	ARKISTOTIEDOT	2
3.	OTE PERUSKARTASTA	3
4.	KAIVAUSPAIKAN SIJAINTI, TOPOGRAFIA JA LÄHILÖYDÖT	4
5.	KAIVAUSTEKNIikka	5
6.	YHTEENVETO	6
7.	NEGATIIVILUETTELO	7
8.	KUVATAULU	8
9.	KARTAT	9-15

JOHDANTO

Keväällä 1990 sain museoviraston esihistorian toimistolta tehtäväkseni kaivaa Sallan Kursun Koskenkankaalla. Alueen työt edistyivät kuitenkin siten, että ryhmällä oli mahdollisuus kaivaa myös Kursun kylän muita arkeologisesti mielenkiintoisia kohteita. Tällainen oli Kursujärven rannassa sijaitseva Vuolukka.

Vuolukan kenttätyöt suoritettiin ajalla 20.8. - 28.9.1990. Kaivauksen johtajana toimi allekirjoittanut, piirtäjänä Seela Miettinen ja kaivajina kymmenen Sallan velvoitettyölistettävää.

SALLA VUOLUKKA, kaivaus ajalla 20.8. - 28.9.1990

Kunta: Salla

Kylä: Kursu

Tila: Mikkola RN:o 22:10, om. Marja Gemina Valle

Peruskartta: Kursu 3643 04 Helsinki 1962

Kaivausalueen koordinaatit: x = 740952, y = 35022, z =
169,72 m m.p.y.

Kertomukseen liittyvät löydöt: KM 25816: 1 - 17

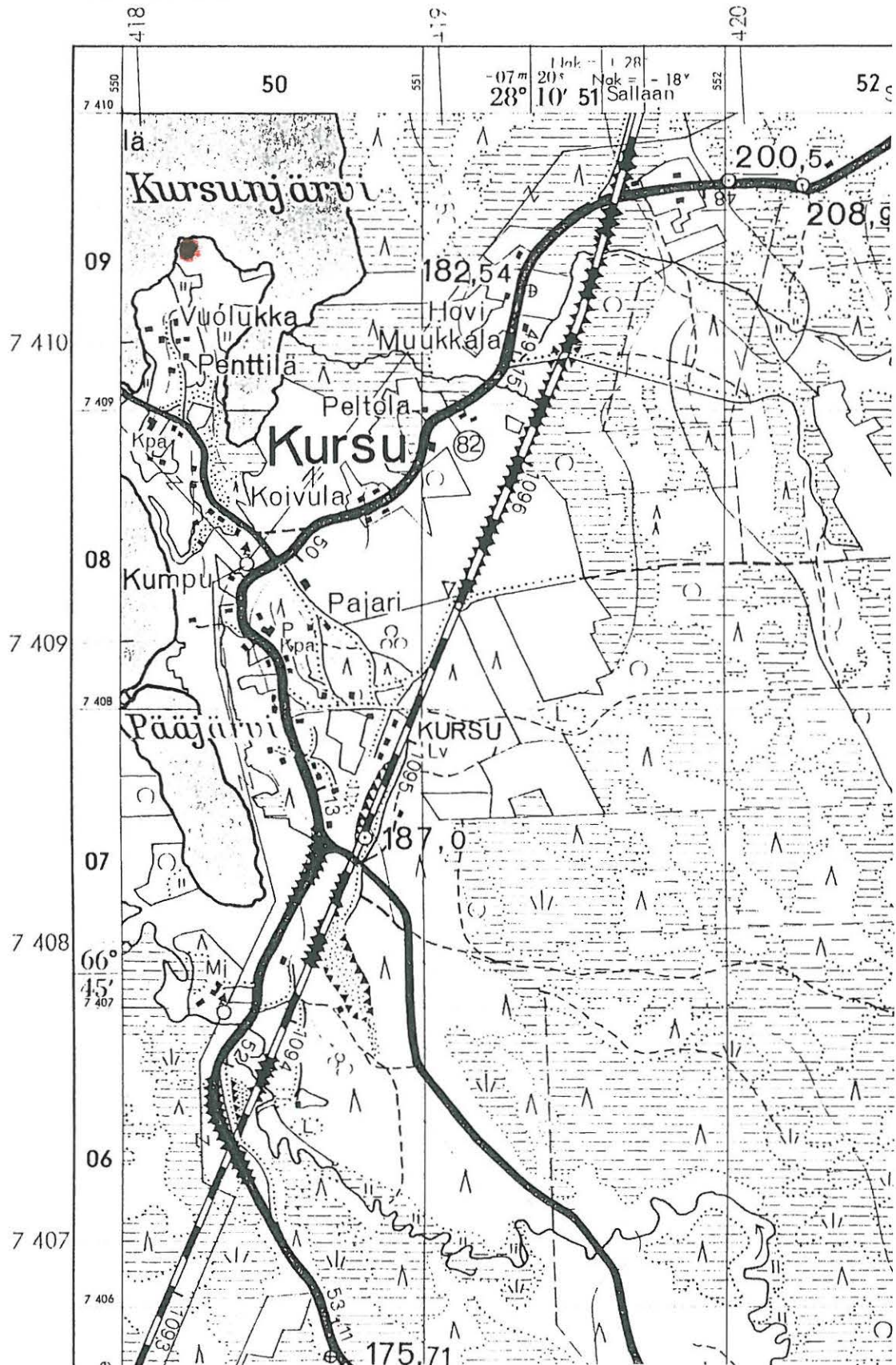
Kertomukseen liittyvät negatiivit: 82365, 82366,
82372, 82373, 82377.

Aiemmat tutkimukset: Aki Arposen inventointimatka 25. tou-
kokuuta 1990, josta löydöt KM: 25876:1 - 9

Vuolukka x 740952 y:35022 z
Kaivausalue merkitty punaisella.

Kartta painettu Helsingissä 1962

N:o 364304

KAIVAUSPAIKAN SIJAINTI, TOPOGRAFIA JA LÄHILÖYDÖT

Vuolukan kaivauspaikka sijaitsi Kursun kylässä, Kursujärveen etelästä laskeutuvan niemen kärjessä.

Vuolukanniemi on viljelemätöntä peltoa lukuunottamatta rantaa, jossa kasvoi kaislikkoa ja muutama puu. Niemessä sijaitsi myös viljeltyjä perunapeltoja, joiden pintapönnän tuloksena saatiin talteen kaksi kaavinta (KM:25816:14 ja 15). Pellossa oli myös palaneita kiviä ja rautakuonaa.

Vuolukanniemessä oli myös talonraunioita, joihin viittavia resenttejä esineitä tuli myös kaivetuilta alueilta.

Vuolukan maaperässä oli 20 - 30 cm peltomultaa, jonka alla oli hienoa hiekkaa ja savea. Peltomullan alaisessa hiekassa oli paikoin jälkiä tulenpidosta tai metsäpaloista; maa oli paikoin punaiseksi palanutta.

Lähilöydöt: Kursu, Tuurajärvi KM 14680:1 - 3
 Kursu, Luusua KM 15732
 Kursu, Jaakonniemi KM 25815:1 - 43
 Kursu, Koskenkangas KM 25814:1 - 148

KAIVAUSTEKNIikka

Kaivaus aloitettiin vetämällä alueelle peruslinja, jonka peruspaalu X:500, Y:200 oli 56 metriä suuntaan 252 gon. pellolla sijainneesta rajapyykistä. Katso yleiskartta s. Kaikki kaivauksen mittaukset perustuivat edellä kuvattuun koordinaatistoon. Kaivetut alueet avattiin 2 m x 1 m ruutuina, joihin tässä kertomuksessa käytetyt x:n ja y:n arvot viittaavat.

Kaivauksella käytettiin kiintopistettä 1. joka sijaitsi niemen länsireunalla olleessa kivessä. Kiintopisteen korkeus oli 169, 72 metriä meren pinnan yläpuolella. Kiintopisteen korkeus mitattiin Kursujärven pinnasta, joka on 168,8 metriä meren pinnan yläpuolella. Vaaituskoneen lukema (kone 1, kts. yleiskartta s.) kiintopisteeltä 1 oli 260.

Kaivausalueilta poistettiin ensiksi peltomulta lapioidella, jonka jälkeen alueita kaivettiin 10 cm:in kerroksina kaivauslastoilla. Myös peltomullasta tulleet löydöt otettiin talteen. Kaivausaluetta laajennettiin koekuopituksessa saatujen tulosten mukaan.

Vuolukassa avattiin kaivausaluetta 55 neliometriä. Löydöt KM 25816:1 - 17 käsittävät kvartsikaapimia, kvartsi- ja pii-iskoksia, luuta ja palanutta savea sekä tulusraudan.

Vuolukan maaperässä oli peltomullan alaisessa hiekassa paikoin likamaaläikkiä, palaneita nokialueita sekä punaiseksi palanutta hiekkaa, jonka väri oli voimakkaan tummanpunainen.

YHTEENVETO

Vuolukan kaivauksilla avattiin alueita yhteensä 55 neliömetriä. Niemen länsireunalle avattiin koekuopparivi, jonka perusteella kaivausalue sijoitettiin niemen pohjoiskärkeen. Vuolukasta löytyi piitä, kvartssia ja palanutta luuta. Irtolöytöinä löytyi kaksi kvartsikaavinta, kvartsi-iskoksia, palanutta savea ja rautakuonaa. Vuolukan kaivauksilta löytyi myös tulusrauta.

Jonkinlainen löytökeskittymä näytti olevan niemen luoteiskärjessä, mutta irtolöytöjä tuli tasaisesti myös laajoilta alueilta ympäröivistä pelloista. Etenkin kaivausalueen eteläpuolella sijainnut viljelty pelto (kts. s.   näytti sisältävän keskimääräistä enemmän kvartseja. Pellossa oli myös rautakuonaa ja palaneita kiviä sisältävä alue. Samaisesta pellostä löytyi kaksi kvartsikaavinta.

Koko Vuonanniemi on jossain vaiheessa ollut viljeltyä peltoa ja asuttua aluetta. Alueella on edelleen havaittavissa talojen raunioita. Nytemmin suuri osa alueen pelloista on kesantona.

Suuri osa koekuopista oli löydöttömiä. Niemen pohjoiskärjen kuopista löytyi kuitenkin noki- ja likamaaläiskiä, joiden perusteella koeojia ja vihdoin kaivausalueita avattiin. Kaivausalueilta paljastui likamaa- ja punamulta-alueita. Punamultaa oli epämääräisinä laikkuina heti peltomullan alaisessa mineraalimaassa. Peltomultaa alueella oli vaihdellen, keskimäärin noin 30 cm. Peltomullasta tuli myös löytöjä. Alueen kulttuurikerros on ilmeisesti suurimmaksi osaksi aurattu peltomullan sekaan. Tilanne alueella oli hyvin samanlainen kuin Kursujärven vastakkaisella rannalla Jaakonniemessä; kts. Jaakonniemen kaiv. kert. top. arkistossa.

NEGATIIVILUETTELO

- 82365 Yleiskuva Vuolukasta. Alueelle kaivetaan koekuopitusta. S > N.
- 82366 Koekuoppa 610/200. Kuoppa on 45 cm:iä syvä. Kuopassa oli tällä syvyydellä noki- ja likamaaesiintymä. Samaisesta kuopasta löytyi pii-iskos.
- 82372 Ruudun 610/208 alueella oleva punamultalaikku. Kuva on otettu idästä länteen. Kuoppaa on kaivettu 10 cm:iä mineraalimaata peltomullan jälkeen.
- 82373 Etualalla alue 610/208 - 209 tasossa 1. Taustalla ruutu 612/208 peltomulta poistettuna.
- 82377 Alue 610 - 611/208 - 209. Peltomulta-alue kerroksessa 15 cm:iä mineraalimaata peltomullasta lukien E - W.

SALLA VUOLUKKA 1990

82365

*Yleiskuva Vuolukasta. Alueelle kaiveraan kockuoppia
S → N*

82377

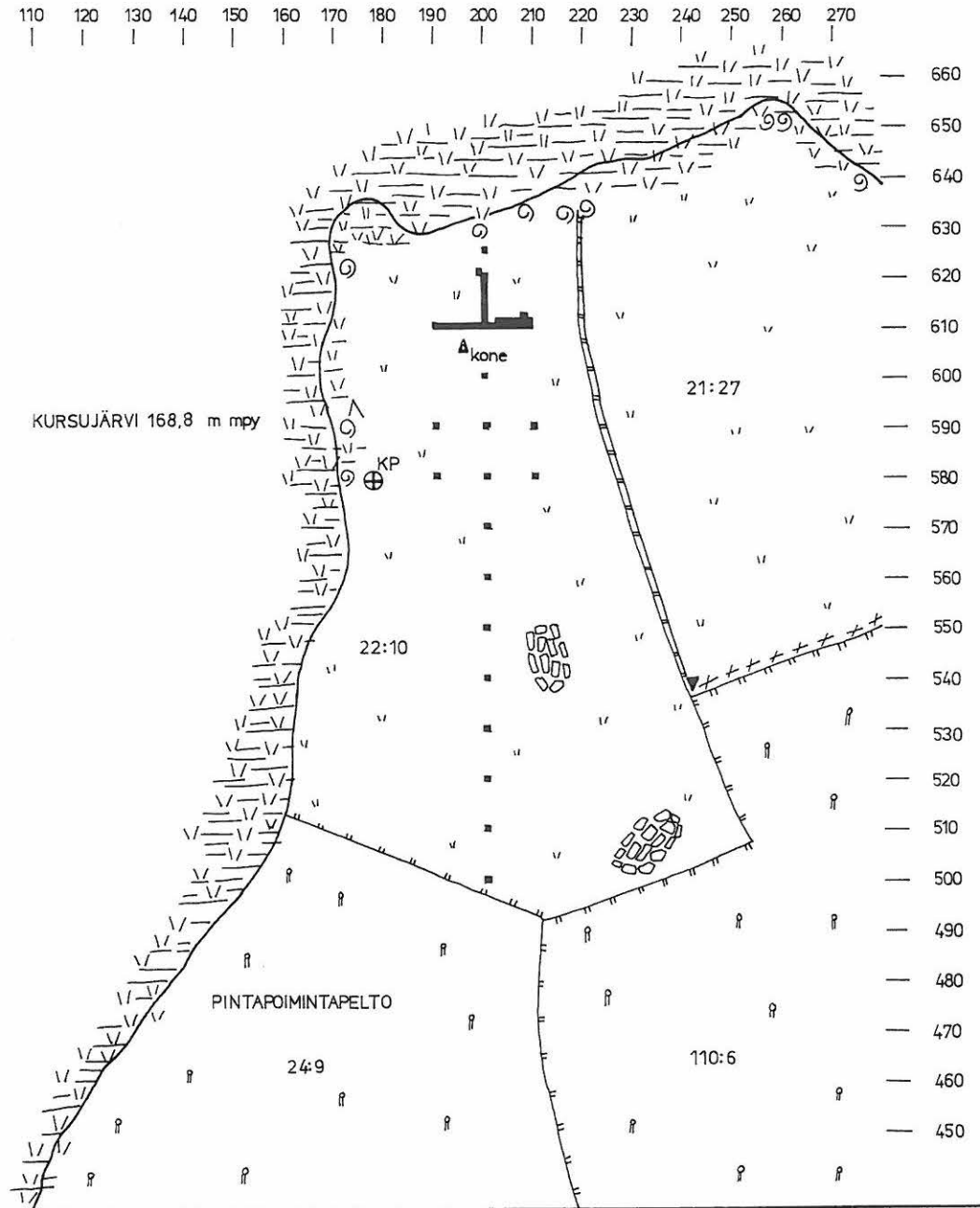

*Alus 610-611 / 208-209. Peltomullan alta on poistettu
15 cm:iä mineraalimaata. Kuvassa näkyy punaruskeita
laikkuja.*

SALLA KURSU VUOLUKKA
 TAISTO KARJALAINEN 1990
 YLEISKARTTA
 PIIRT. SEELA MIETTINEN

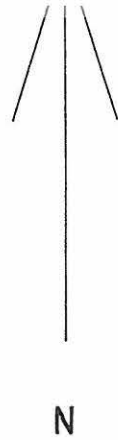
MK 1:1000
 KP=169,72 m mpy, kone 260

- kaivettu alue
- kiintopiste
- kone
- niitty
- rantaheinikko / räme
- viljelty pelto
- mänty
- koivu
- rajapyykki
- tilaraja (oja)
- aita
- rakennusjäännös
- tilaraja , rekisterinumero 22:1

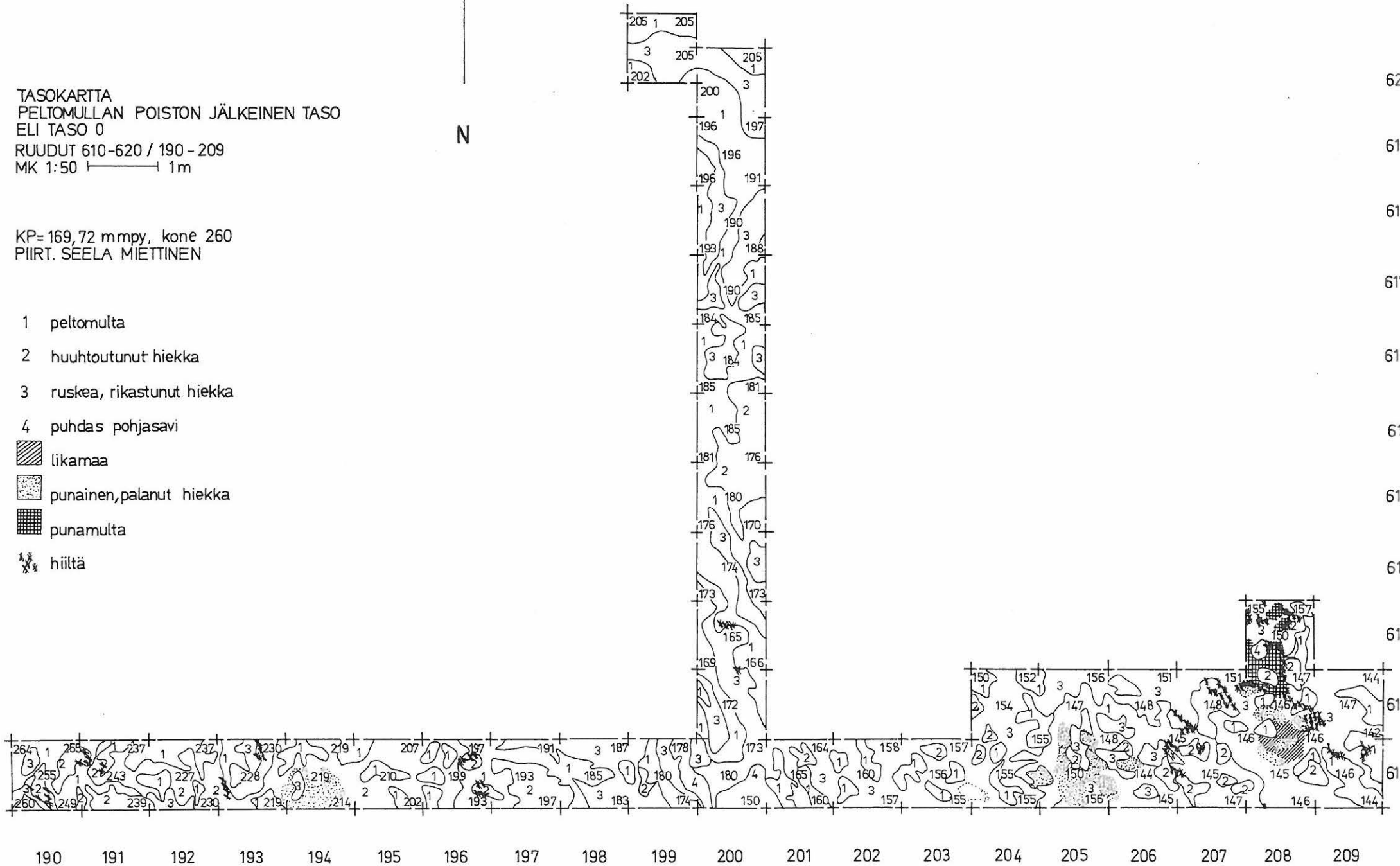
SALLA VUOLUKKA
 TAISTO KARJALAINEN 1990

TASOKARTTA
 PELTOMULLAN POISTON JÄLKEINEN TASO
 ELI TASO 0
 RUUDUT 610-620 / 190 - 209
 MK 1:50 1m

KP= 169,72 mmpy, kone 260
 PIIRT. SEELA MIETTINEN

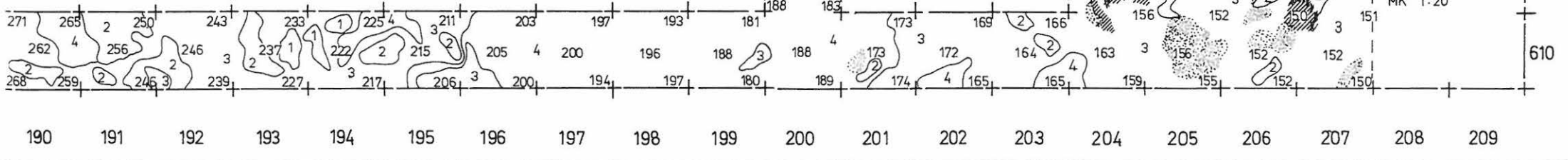
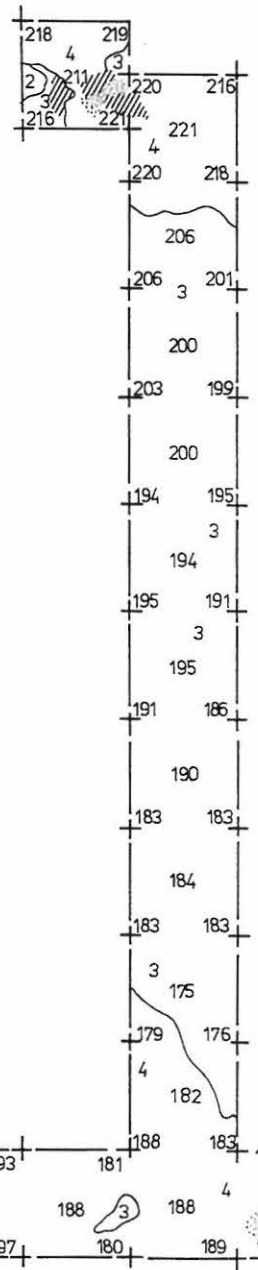
- 1 peltomulta
- 2 huuhtoutunut hiekka
- 3 ruskea, rikastunut hiekka
- 4 puhdas pohjasavi
- likamaa
- punainen, palanut hiekka
- punamulta
- hiiltä

TASOKARTTA
TASO 1
RUUDUT 610-620 / 190-209
MK 1:50

KP=169,72 m mpy, kone 260
PIIRT. SEELA MIETTINEN

- 1 peltomulta
- 2 huuhtoutunut hiekka
- 3 ruskea, rikastunut hiekka
- 4 puhdas pohjasavi
- likamaa
- punainen, palanut hiekka
- hiiltä

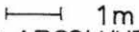

NÄMÄ RUUDUT
ERIKOISKARTASSA
MK 1:20

SALLA VUOLUKKA
 TAISTO KARJALAINEN 1990

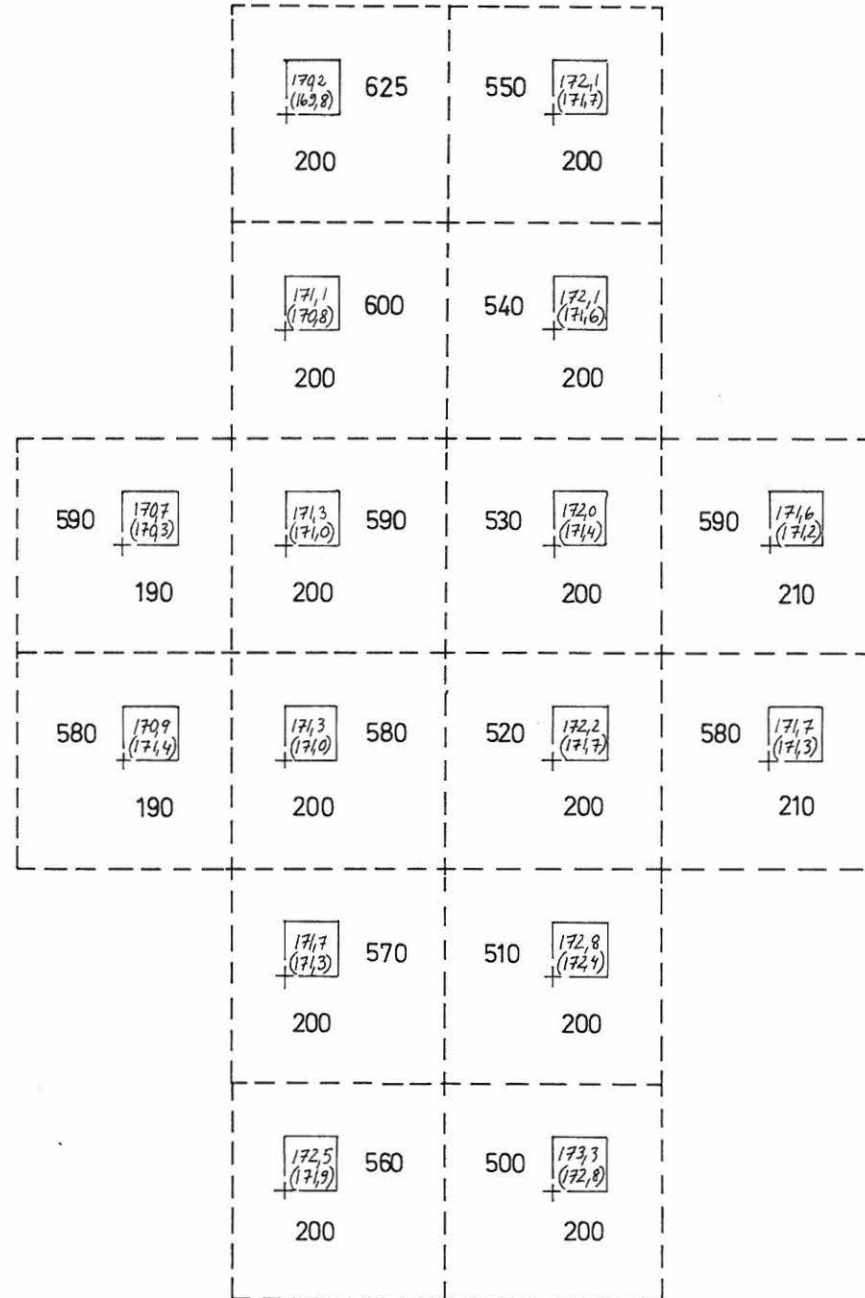
PINTA JA POHJAAAITUSKARTTA

KOEKUOPAT 590/190, 590/210, 580/190, 580/210,
 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 625 / 200

MK 1:100 1m

KORKEUDET ABSOLUUTTISINA m mpy, LASKETTUNA KURSUJÄRVEN
 PINNASTA, KURSUJÄRVI=168,8 m mpy
 PIIRT. SEELA MIETTINEN

PINTALUKU 123
 POHJALUKU (235)

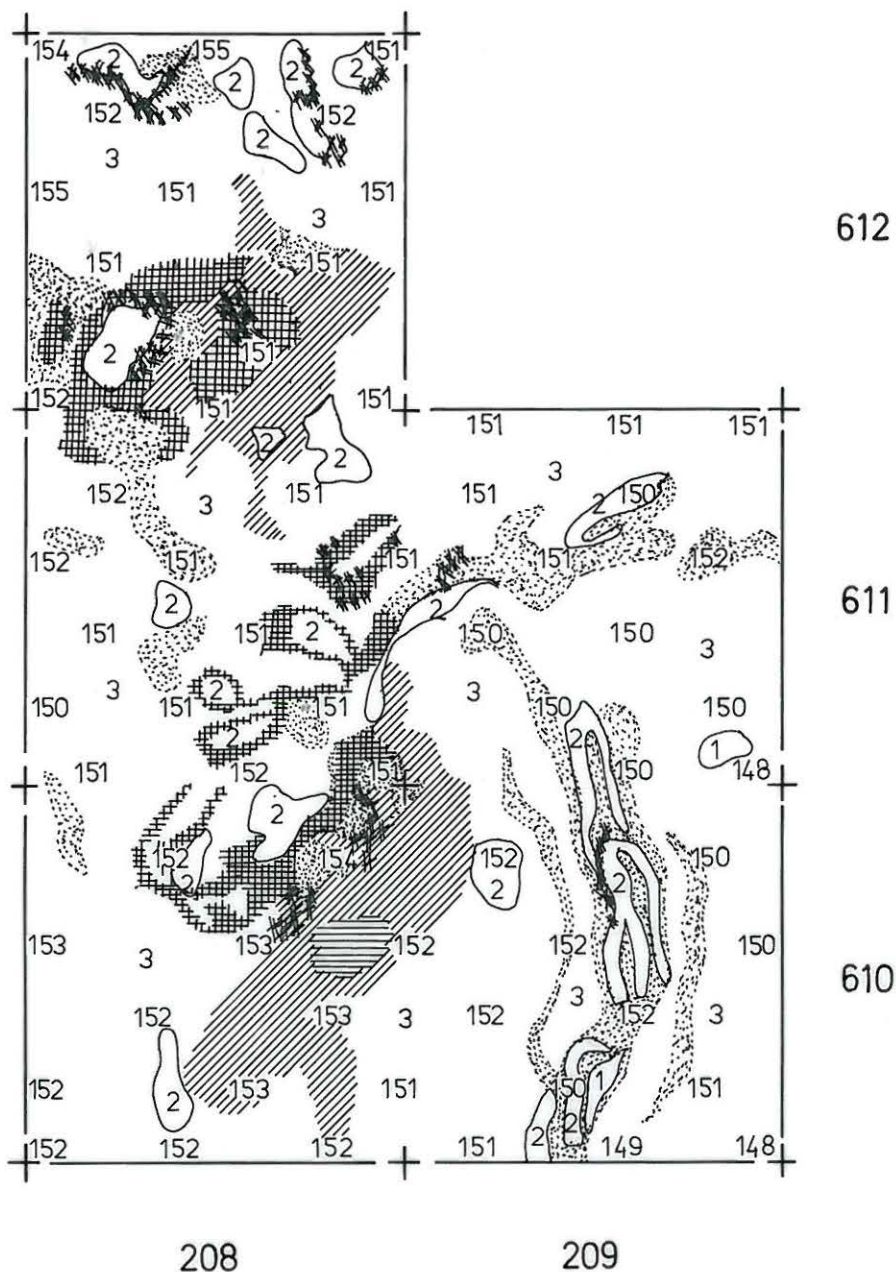
SALLA VUOLUKKA TAISTO KARJALAINEN 1990

ERIKOISKARTTA
TASO 1
RUUDUT 610-612 / 208-209
MK 1:20

KP=169,72 mmpy, kone 260
PIIRT. SEELA MIETTINEN

- 1 peltomulta
- 2 huuhtoutunut hiekka
- 3 ruskea, rikastunut hiekka
- likamaa, punamullan sekainen
- punainen palanut hiekka
- punamulta
- hiiltä

SALLA VUOLUKKA TAISTO KARJALAINEN 1990

ERIKOISKARTTA

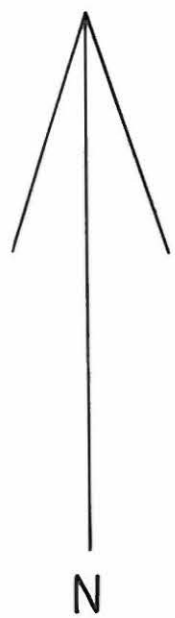
TASO 1,5

RUUDUT 610-612 / 208-209

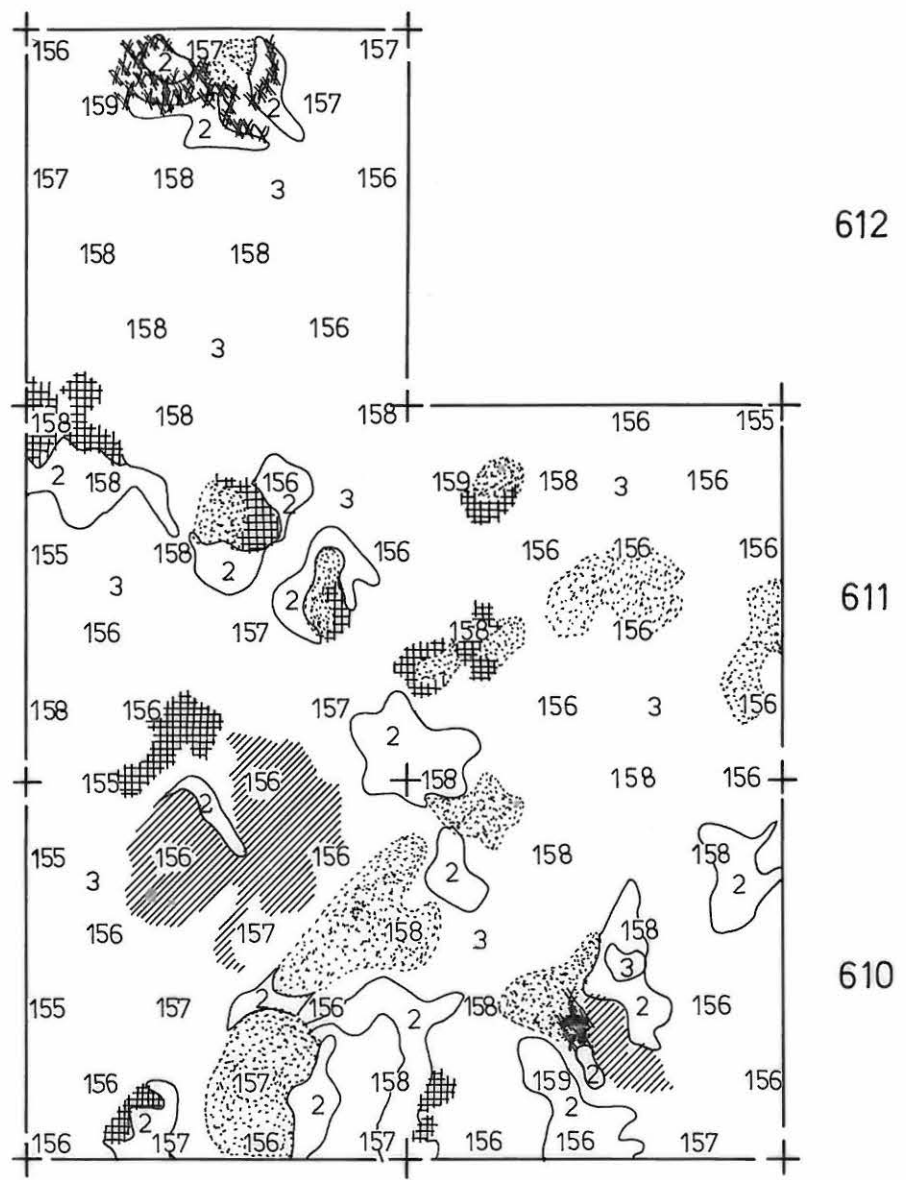
MK 1:20 1 m

KP=169,72 m mpy, kone 260

PIIRT. SEELA MIETTINEN

- 1 peltomulta
- 2 huuhtoutunut hiekka
- 3 ruskea rikastunut hiekka
- likamaa, punamullan sekainen
- punainen, palanut hiekka
- punamulta
- hiiltä

208

209